

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету)
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
(назва кафедри, що забезпечує викладання)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету педагогіки,
психології та соціальної роботи

Ірина ПРОКОП

26 серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ
ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

обов'язкова

(вказати обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

(назва програми)

Спеціальність 013 Початкова освіта

(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта

(вказати шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий))

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету/ навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньою програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та методика навчання природничої освітньої галузі» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Початкова освіта».

Розробник(и):

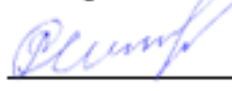
Шевчук Кристина Дмитрівна – доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладач(і):

Шевчук Кристина Дмитрівна – доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОП Інна ПРОКОП

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та методики початкової освіти
Протокол № 1 від «26» серпня 2026 року

Завідувач кафедри Світлана РОМАНЮК

Схвалено методичною радою факультету педагогіки, психології та соціальної роботи
Протокол № 1 від «26» серпня 2026 року

Голова методичної ради Тетяна КОЛТУНОВИЧ

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: підготовка майбутніх вчителів початкової школи до формування природничої компетентності молодших школярів, ознайомлення з екологічною системою «людина – навколишній світ»; вивчення особливостей навчання природничої освітньої галузі в початковій школі, формування професійної компетенції в галузі екологічної освіти.

«Теорія та методика навчання природничої освітньої галузі» як навчальна дисципліна має на меті ознайомити зі змістом та завданнями уроків природничої освітньої галузі у початковій школі та з особливостями побудови початкового курсу природознавства; розкрити особливості організації уроку природничої освітньої галузі у сучасній початковій школі, ознайомити з інноваційними формами та технологіями вивчення природознавства в освітньому процесі закладу початкової освіти. Зміст дисципліни охоплює основні положення, що стосуються організації освітньої діяльності в сучасному закладі початкової освіти. На підставі опанування ключових тем дисципліни, у студентів повинні сформуватися базові рівні знань щодо специфіки організації уроку природничої освітньої галузі в сучасній початковій школі та формування якісного освітнього простору Нової української школи. Зазначений курс спрямований на розвиток здатності студентів самостійно набувати й удосконалювати фахові компетентності, забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань з предмета, дає відчуття потреби в самоосвіті, формує стійкий інтерес до вивчення природничої освітньої галузі, сприяє розвитку творчої особистості.

В структурі професійної підготовки майбутніх фахівців дана дисципліна вирішує розв'язання наступних завдань:

- розкрити зміст і завдання методики навчання природничої освітньої галузі як педагогічної науки і її зв'язки з іншими науками;
- сформулювати у майбутніх вчителів початкової школи знання про об'єкт, предмет методики навчання природничої освітньої галузі; структуру і методи цілісного методичного дослідження; зміст структурних компонентів вивчення природничої освітньої галузі, зв'язків і відношень між ними; рівні процесу навчання в межах природничої освітньої галузі, загальний спосіб їх визначення в конкретних педагогічних ситуаціях;
- ознайомити студентів із шляхом включення знань про навколишнє середовище в практику навчання учнів початкової школи;
- розглянути традиційні та інноваційні методи і прийоми ознайомлення учнів з природою, форми та засоби навчання природничої освітньої галузі початковій школі;
- розкрити особливості вивчення основних змістовних ліній природничої освітньої галузі в початковій ланці освіти;
- формувати фахові уміння майбутніх вчителів початкової школи.

Пререквізити. Ефективність засвоєння даного курсу підвищує вивчення наступних дисциплін: «Основи педагогіки», «Дидактика», «Педагогічна психологія», «Педагогічна майстерність».

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності з освітньо-професійної програми - Початкова освіта

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-3.3. Природнича компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих природничо-наукових знань і практичних умінь і навичок, які є теоретичною основою побудови змісту природничої освітньої галузі початкової освіти.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

Програмні результати навчання

ПР-02 Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-06 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-07 Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-09 Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10 Використовувати в освітній практиці різні прийоми формуального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-12 Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

Конкретизовані результати навчання з курсу «Теорія та методика навчання природничої освітньої галузі»

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен: **знати:**

- будову та структуру Всесвіту;
- будову та структуру геосфер землі;
- процес формування погодних явищ;
- сторони горизонту та способи орієнтування на місцевості;
- види масштабу та способи їх вимірювання;
- види та призначення карт і глобуса;

- будову та структуру біосфери;
- класифікацію організмів живого світу Землі;
- заходи та способи збереження рослинного і тваринного світу землі;
- класифікацію кліматичних поясів землі;
- класифікацію природних зон і зоогеографічних областей землі;
- елементи неживої природи рідного краю;
- основні компоненти методики навчання природничої освітньої галузі, їх взаємозалежність;
- сутність поняття змісту природознавства як дидактичної категорії; основні етапи та принципи реформування змісту природничої освітньої галузі;
- сутність принципів навчання природничої освітньої галузі в цілісній структурі процесу навчання, їх взаємозв'язок з дидактичними правилами;
- етапи розвитку і становлення природознавчих дисциплін, сутність основних природознавчих концепцій, сучасних екологічних систем;
- поняття «навчальний план», «навчальні програми», підручники в контексті навчання природничої освітньої галузі;
- систему знань (емпіричні факти, уявлення, елементарні поняття), яка опосередковано відображає закони і закономірності природи і місце у ній людини;
- основні види компетенцій, якими повинні оволодіти учнів в процесі ознайомлення з навколишнім світом;
- виділяти в певній частині (тема, розділ, клас, курс) змісту природничої освітньої галузі елементи знань, якими оволодівають молодші школярі; ефективно управляти об'єктивно зумовленим процесом їх формування в реальних педагогічних умовах;
- складати структурно-логічні схеми певною обсягу (теми, розділу, класу, курсу) власне предметного змісту природничої освітньої галузі;
- розрізняти засоби наочності, які використовуються в процесі навчання природничої освітньої галузі; обґрунтовувати ефективність вибору засобів наочності відповідно до дидактичної мети; виготовляти саморобні засоби наочності; аналізувати зміст підручників і навчальних посібників; ефективно використовувати їх;
- обґрунтовувати класифікацію методів навчання природничої освітньої галузі, знати особливості специфічних та внутріпредметних методів навчання природничої освітньої галузі;
- типи уроків з навчання природничої освітньої галузі, їх макроструктуру; фактори, що зумовлюють варіативність макроструктури уроків «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь);
- зміст позаурочної і позакласної роботи з природничої освітньої галузі; їх види, вимоги до методики організації і проведення всіх видів позаурочної і позакласної роботи з природничої освітньої галузі;
- значення і види оцінювання навчальних досягнень молодших школярів у процесі навчання природничої освітньої галузі;
- значення і місце краєзнавчого куточка, куточка живої природи, географічного майданчика, навчально-дослідної ділянки в системі вивчення природничої освітньої галузі в початкових класах;
- нові педагогічні інноваційні технології вивчення природничої освітньої галузі в початковій ланці освіти.

вміти : оперувати елементами наукових знань про основні фактори розвитку живої природи, пристосування рослин і тварин до змін у неживій природі та про існуючі взаємозв'язки і залежності у світі.

- класифікувати живу природу на основі безпосереднього сприймання й аналізу зовнішніх ознак, способів взаємодії із середовищем.
- орієнтуватися у різних видах діяльності в природі.

- бути обізнаними з особливостями процесів неживої та живої природи рідної місцевості.
- елементи живої природи рідного краю.
- наводити приклади про об'єктивні зв'язки між елементами методики навчання природничої освітньої галузі, формулювати предмет сучасної МВП, наводити конкретні приклади про зв'язок МВП з іншими науками.
- на основі перспективного бачення цілей і завдань природничої освітньої галузі, визначати і конкретизувати цілі і завдання окремих періодів навчання з метою здійснення комплексного підходу викладання природничої освітньої галузі в початкових класах.
- визначати ступінь реалізації принципів навчання на уроці «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) та оптимально добирати принципи навчання для розв'язання завдань навчальної програми початкової школи.
- користуватися навчальним планом, програмою, дидактичним апаратом шкільних підручників з природничої освітньої галузі.
- забезпечувати єдність інтелектуального та емоційного сприймання навколишньої природи.
- використовуючи систему знань про цілісність і різноманітність природи, викликати позитивне ставлення до оточуючих подій та організовувати активне спілкування дітей із соціальним та природним оточенням згідно з суспільно-прийнятими нормами і правилами поведінки.
- раціонально, інформаційно-змістово насичувати уроки «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь);
- добирати методи, прийоми ефективного оволодіння учнями знань про природу і суспільство;
- підбирати засоби формування у молодших школярів природо-соціальних знань, умінь та навичок;
- відшукувати нові шляхи вирішення педагогічних ситуацій.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2-й	3-4	6	180	60	30	30	60		іспит
Заочна	2-й	3-4	6	180	24			156		іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	се м	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Модуль 1. Основи природознавства											
Тема 1. Будова Всесвіту. Особливості існування Землі у Всесвіті	5	2		1		1	5,5	0,5				5
Тема 2. Характеристика геосфер Землі. Літосфера – внутрішня оболонка Землі.	5	2		1		1	6					5
Тема 3. Характеристика геосфер Землі. Гідросфера – водна оболонка Землі.	5	2		1		1	6	1				5
Тема 4. Характеристика геосфер Землі. Атмосфера – газова оболонка Землі.	4	2		1		1	6	1				5
Тема 5. План місцевості і карта.	4	2		1		1	1,5	0,5				1
Тема 6. Сучасні уявлення про біосферу. Ґрунти.	4	2		1		1	1,5	0,5				2
Тема 7. Рослини – частина живої природи.	5	2		1		1	5,5	0,5				5
Тема 8. Тварини – частина живої природи.	5	2		1		1	5,5	0,5				5
Тема 9. Характеристика природи України.	6	2		2		2	11	1				7
Разом за ЗМ1	43	18		10		10	48,5	6,5				40
Теми лекційних занять	Модуль 2. Методологічні основи навчання природничої освітньої галузі											
Тема 10. Методика навчання природничої освітньої галузі як педагогічна наука та її місце в системі підготовки студентів.	6	2		2		2	5,5	0,5				5
Тема 11. Зміст і система побудови вивчення природничої освітньої галузі в початковій школі.	7	2		2		2	5,5	0,5				5

Тема 12. Історія вивчення природничої освітньої галузі в початковій школі.	7	2		2		2	11	1				10
Тема 13. Принципи і підходи до побудови навчання природничої освітньої галузі в початковій школі.	4	2		2			5,5	0,5				5
Тема 14. Нормативні документи щодо навчання природничої освітньої галузі в початковій школі.	9	2		2		5	11	1				10
Тема 15. Специфіка вивчення природознавчої освітньої галузі в умовах Нової української школи.	4	2		2			6	1				5
Тема 16. Методика організації засвоєння знань, вироблення умінь і навичок з природничої освітньої галузі.	14	2		2		5	5,5	0,5				5
Тема 17. Механізми формування природничих знань та практичних умінь.	4	2		2			8	1				5
Тема 18. Особливості процесу навчання природничої освітньої галузі в початковій школі.	1	2		2		4	8	1				4
Тема 19. Екологізація змісту природничої освітньої галузі	4	2		2			5,5	0,5				2
Разом за ЗМ2	70	20		20		20	71,5	7,5				56
Теми лекційних занять	Модуль 3. Особливості методики навчання природничої освітньої галузі в початковій школі											
Тема 20. Методи та прийоми навчання природничої освітньої галузі у початкових класах.	20	4	6			5	11	2				10
Тема 21. Форми організації навчання природничої освітньої галузі у початкових класах.	20	4	6			5	12	2				10
Тема 22.	18	4	4			5	11	1				5

Засоби навчання природничої освітньої галузі. Методика їх використання												
Тема 23. Форми організації навчальної діяльності учнів під час навчання в початковій школі природничої освітньої галузі.	6	2	4				11	1				5
Тема 24. Форми та методи контролю навчання природничої освітньої галузі в початковій школі.	9	2	2			5	11	1				10
Тема 25. Методика формування еколого-дослідницької діяльності молодших школярів.	6	2	2			2	11	1				10
Тема 26. Створення освітнього середовища для навчання в початковій школі природничої освітньої галузі.	7	2	2			3	6	1				5
Тема 27. Особливості вивчення природничої освітньої галузі учнями 1-4 класів.	11	2	4			5	11	1				5
Разом за ЗМЗ	97	22	30			30	90	10				60
Усього годин	180	60	30	30		60	210	24				156

Тематика лекційних занять з переліком питань

Змістовий модуль 1. Основи природознавства
Тема 1. Будова Всесвіту. Особливості існування Землі у Всесвіті План 1. Теорії виникнення та існування Всесвіту. Структурна будова Всесвіту. Види галактик. Сонячна система, її складові. 2. Планети земної та неземної груп. Земля – універсальна планета для існування людини. 3. Характеристика небесних тіл космічного простору. 4. Сучасні досягнення у сфері дослідження та вивчення космосу.
Тема2. Характеристика геосфер Землі. Літосфера – внутрішня оболонка Землі. План 1. Внутрішня будова літосфери: земна кора, мантія, ядро. 2. Внутрішні та зовнішні сили Землі. 3.Форми рельєфу Землі.

Тема3. Характеристика геосфер Землі. Гідросфера – водна оболонка Землі. План 1. Вода та її головні властивості. Походження. 2. Світовий океан. Частини Світового океану. 3. Світовий кругообіг води. 4. Рух води в Світовому океані.
Тема4. Характеристика геосфер Землі. Атмосфера – газова оболонка Землі. План 1. Будова та склад атмосфери. 2. Властивості та склад повітря. 3. Погода, фактори погодотворення.
Тема5. План місцевості і карта. План 1. Горизонт. Орієнтування на місцевості. 2. Карти: класифікація, призначення, особливості читання. 3. Глобус: призначення, особливості читання.
Тема 6. Сучасні уявлення про біосферу. Ґрунти. План 1. Поняття «біосфера». Вчення В. І. Вернадського про біосферу. 2. Мікроорганізми та екосистеми в біосфері. 2. Утворення та основні типи ґрунтів.
Тема 7. Рослини – частина живої природи. План 1. Характеристика рослин як живих організмів. Будова рослини. 2. Види запилення та запліднення рослин. 3. Класи, типи, види, роди та родини рослин. 4. Значення рослин у природі, в житті тварин і людей.
Тема 8. Тварини – частина живої природи. План 1. Характеристика тварин як живих організмів. 2. Види тварин за різними характеристиками. 3. Будова тіла тварини. Характеристика безхребетних і хребетних тварин. 4. Значення тварин у природі, в житті людей
Тема 9. Характеристика природи України. План 1. Географічне положення та кордони України. 2. Особливості флори країни. 3. Аналіз фауни держави.
Разом за змістовим модулем 1
Змістовий модуль 2. Методологічні основи навчання природничої освітньої галузі
Тема 10. Методика навчання природничої освітньої галузі як педагогічна наука та її місце в системі підготовки студентів. План 1. Методика навчання природничої освітньої галузі – педагогічна наука. 2. Зміст і завдання методики навчання природничої освітньої галузі. Методологічні основи викладання. 3. Міждисциплінарні зв'язки у методиці викладання природничої освітньої галузі.

Тема 11. Зміст і система побудови вивчення природничої освітньої галузі в початковій школі. План 1. Зміст вивчення природничої освітньої галузі в початковій школі. 2. Вікові особливості взаємодії з навколишнім світом молодших школярів. 3. Цілі і завдання вивчення природничої освітньої галузі.
Тема 12. Історія вивчення природничої освітньої галузі в початковій школі. План 1. Місце і зміст природознавства за науково-описового періоду. 2. Початкове природознавство у науковий період. 3. Перехід початкової школи на новий зміст і структуру. Нові підходи до розробки змісту методики навчання природничої освітньої галузі. 4. Внесок у розвиток методики навчання природознавства видатних методистів.
Тема 13. Принципи і підходи до побудови навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. План 1. Специфіка викладання дидактичних принципів навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. 2. Специфіка викладання конкретно предметних принципів навчання природничої освітньої галузі в початковій школі.
Тема 14. Нормативні документи щодо навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. План 1. Нормативні документи, що регламентують навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. 2. Основні положення Державного стандарту початкової освіти щодо природничої освітньої галузі. 3. Структура і зміст навчальних планів і програм з природничої освітньої галузі. 4. Актуальні зміни і нововведення в нормативних документах з природничої освіти.
Тема 15. Специфіка вивчення природознавчої освітньої галузі в умовах Нової української школи. План 1. Основні принципи та підходи Нової української школи до вивчення природознавчої освітньої галузі. 2. Зміни у навчальних планах та програмах природознавчої освітньої галузі відповідно до концепції Нової української школи. 3. Роль і значення компетентнісного підходу в навчанні природознавства. 4. Інтеграція природознавчої освітньої галузі з іншими предметами в контексті Нової української школи. 5. Методики та педагогічні стратегії для реалізації природознавчих тем у новому освітньому середовищі.
Тема 16. Методика організації засвоєння знань, вироблення умінь і навичок з природничої освітньої галузі. План 1. Методика організації засвоєння знань у природничій освітній галузі. 2. Визначення основних умінь і навичок, які мають бути сформовані у учнів з природничої освітньої галузі. 3. Методичні підходи до інтеграції теоретичних знань та практичних умінь у навчанні природознавства.
Тема 17. Механізми формування природничих знань та практичних умінь. План 1. Основні механізми формування природничих знань учнів.

2. Психологічні та педагогічні аспекти формування практичних умінь у природничих науках. 3. Методи активізації пізнавальної діяльності учнів у процесі вивчення природознавства.
Тема 18. Особливості процесу навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. План 1. Уявлення – як форма думки, яка відображає істотні ознаки і відношення предметів та явищ реального світу. 2. Ієрархія природознавчих понять. 3. Умови формування природознавчих екологічних уявлень та понять.
Тема 19. Екологізація змісту природничої освітньої галузі. План 1. Основні принципи екологізації змісту природничої освіти. 2. Роль екологічних концепцій у формуванні навчальних програм з природознавства. 3. Вплив екологічної освіти на формування екологічної свідомості у учнів. 4. Екологія у змісті Цілей та Стратегій сталого розвитку.
Змістовий модуль 3. Особливості методики навчання природничої освітньої галузі в початковій школі
Тема 20. Методи та прийоми навчання природничої освітньої галузі у початкових класах. План 1. Загальна характеристика методів і методичних прийомів навчання. Сучасна класифікація методів, що використовується на уроках природничої освітньої галузі. 1.1 Словесні методи навчання природничої освітньої галузі. 1.2 Методика робіт на уроці «Я досліджую світ» з наочними посібниками. 1.3 Характеристика практичних методів навчання. Методика проведення дослідів. Робота з планом і картою. 2. Спостереження як найефективніший метод пізнання природи (розвиток розумової діяльності дітей у процесі спостереження). 3. Новітні дослідження в галузі і використання методів навчання природничої освітньої галузі. 4. Вибір методів навчання природничої освітньої галузі.
Тема 21. Форми організації навчання природничої освітньої галузі у початкових класах. План 1. Класифікація форм навчально-виховного процесу. Їх характеристика. 2. Урок - основна форма організації навчання. Вимоги до уроку. 3. Типи уроків з природничої освітньої галузі. Їх структурна композиція. 4. Позаурочна і позакласна робота з природничої освітньої галузі. 5. Схема аналізу уроку з природничої освітньої галузі.
Тема 22. Засоби навчання природничої освітньої галузі. Методика їх використання. План 1. Засоби наочності у процесі навчання природничої освітньої галузі. 2. Підручник як основний засіб навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. 3. Дидактичний матеріал на уроках природничої освітньої галузі у початковій школі. 4. Засоби народної творчості навчання природничої освітньої галузі. 5. Ігри як засіб виховання екологічної культури молодших школярів. 6. Анімаційні засоби навчання природознавству.

Тема 23. Форми організації навчальної діяльності учнів під час навчання в початковій школі природничої освітньої галузі. План 1. Організація фронтальної роботи з молодшими школярами в процесі вивчення природничої освітньої галузі. 2. Організація парної роботи з молодшими школярами в процесі вивчення природничої освітньої галузі. 3. Організація групової роботи з молодшими школярами в процесі вивчення природничої освітньої галузі.
Тема 24. Форми та методи контролю навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. План 1. Теоретичні аспекти контролю навчальних досягнень учнів початкових класів. 2. Контроль, його види, зміст і функції в контексті вивчення природознавства молодшими школярами. 3. Види перевірки якості знань умінь і навичок учнів на уроках природничої освітньої галузі. 4. Формувальне оцінювання з природничої освітньої галузі.
Тема 25. Методика формування еколого-дослідницької діяльності молодших школярів. План 1. Означення еколого-дослідницької діяльності та її значення для молодших школярів в процесі вивчення природничої освітньої галузі. 2. Принципи формування еколого-дослідницької діяльності у початковій школі. 3. Методи та підходи до організації еколого-дослідницької роботи в процесі вивчення природничої освітньої галузі.
Тема 26. Створення освітнього середовища для навчання в початковій школі природничої освітньої галузі. План 1. Основи створення освітнього середовища для природничої галузі. 2. Фізичне середовище класного приміщення для природничих наук. 3. Методичне забезпечення навчання природничих наук. 4. Соціально-психологічне середовище для навчання природничих наук.
Тема 27. Особливості вивчення природничої освітньої галузі учнями 1-4 класів. План 1. Основні принципи вивчення природничих наук у початковій школі. 2. Тематичний зміст і навчальні цілі природничої освітньої для учнів 1-4 класів. 3. Методичні підходи до викладання природничої освітньої галузі в молодших класах.

Тематика семінарських занять з переліком питань

Змістовий модуль 1. Основи природознавства
Тема 1. Будова Всесвіту. Особливості існування Землі у Всесвіті План 1. Всесвіт. Основні відомості про будову Всесвіту. 2. Галактика. Будова галактики. 3. Виникнення, будова та склад Сонячної системи. 4. Вивчення та дослідження таємниць космосу.
Тема 2. Характеристика геосфер Землі. Літосфера – внутрішня оболонка Землі. План 1. Внутрішня будова літосфери: земна кора, мантія, ядро. 2. Внутрішні та зовнішні сили Землі.

3. Гірські породи: класфікація, способи видобування, призначення та використання. 4. Корисні копалини: класфікація, способи видобування, призначення та використання. 5. Рельєф Землі: малі та великі форми.
Тема3. Характеристика геосфер Землі. Гідросфера – водна оболонка Землі. План 1. Характеристика Світового океану. 2. Моря, озера: класифікація, склад. 3. Річка, будова річки. 4. Кругообіг води в природі.
Тема4. Характеристика геосфер Землі. Атмосфера – газова оболонка Землі. План 1. Будова та склад атмосфери. 2. Властивості та склад повітря. 3. Погода, фактори погодотворення. 4. Клімат, кліматичні пояси.
Тема5. План місцевості і карта. План 1. Горизонт. Орієнтування на місцевості. 2. Карти: класифікація, призначення, особливості читання. 3. Глобус: призначення, особливості читання.
Тема 6. Сучасні уявлення про біосферу. Ґрунти. План 3. Поняття про фітоценоз, біогеоценоз. 2. Утворення та основні типи ґрунтів. 3. Характеристика ґрунтів держави.
Тема 7. Рослини – частина живої природи. План 1. Характеристика рослинних угруповань. 2. Значення рослин в житті природи і людини. 3. Охорона рослин. 4 Природні зони Землі.
Тема 8. Тварини – частина живої природи. (Форма проведення – екскурсія до зоомузею). План 1. Тварини в біосфері. Особливості будови тварин за типами, класами. 2. Характеристика безхребетних тварин. 3. Характеристика хребетних тварин. 4. Значення тварин в житті природи та людини. 5. Охорона тварин. Тварини нашої місцевості.
Тема 9. Характеристика природи України. План 1. Географічне положення та кордони України. 2. Особливості флори країни. 3. Аналіз фауни держави.
Змістовий модуль 2. Методологічні основи навчання природничої освітньої галузі
Тема 10. Методика навчання природничої освітньої галузі як педагогічна наука та її місце в системі підготовки студентів. План 4. Методика навчання природничої освітньої галузі – педагогічна наука.

5. Короткий історичний нарис виникнення та розвитку методики навчання природознавства. 6. Зміст і завдання методики навчання природничої освітньої галузі. Методологічні основи викладання. 7. Міждисциплінарні зв'язки у методиці викладання природничої освітньої галузі.
Тема 11. Зміст і система побудови вивчення природничої освітньої галузі в початковій школі. План 4. Зміст вивчення природничої освітньої галузі в початковій школі. 5. Вікові особливості взаємодії з навколишнім світом молодших школярів. 6. Цілі і завдання вивчення природничої освітньої галузі. 7. Формування екологічної культури молодших школярів. 8. Принципи відбору і структурування навчального матеріалу з природничої освітньої галузі в початковій школі.
Тема 12. Історія вивчення природничої освітньої галузі в початковій школі. План 4. Місце і зміст природознавства за науково-описового періоду. 5. Початкове природознавство у науковий період. 6. Перехід початкової школи на новий зміст і структуру. Нові підходи до розробки змісту методики навчання природничої освітньої галузі. 4. Внесок у розвиток методики навчання природознавства видатних методистів.
Тема 13. Принципи і підходи до побудови навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. План 1. Специфіка викладання дидактичних принципів навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. 2. Специфіка викладання конкретно предметних принципів навчання природничої освітньої галузі в початковій школі.
Тема 14. Нормативні документи щодо навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. План 5. Нормативні документи, що регламентують навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. 6. Основні положення Державного стандарту початкової освіти щодо природничої освітньої галузі. 7. Мета і завдання природничої освітньої галузі відповідно до нормативних документів. 8. Структура і зміст навчальних планів і програм з природничої освітньої галузі. 9. Вимоги до знань і навичок учнів початкових класів у сфері природничої освіти. 10. Роль концепцій і стратегій в навчанні природничої освітньої галузі. 11. Актуальні зміни і нововведення в нормативних документах з природничої освіти.
Тема 15. Специфіка вивчення природознавчої освітньої галузі в умовах Нової української школи. План 6. Основні принципи та підходи Нової української школи до вивчення природознавчої освітньої галузі. 7. Зміни у навчальних планах та програмах природознавчої освітньої галузі відповідно до концепції Нової української школи. 8. Роль і значення компетентнісного підходу в навчанні природознавства. 9. Інтеграція природознавчої освітньої галузі з іншими предметами в контексті Нової української школи. 10. Методики та педагогічні стратегії для реалізації природознавчих тем у новому освітньому середовищі.

Тема 16. Методика організації засвоєння знань, вироблення умінь і навичок з природничої освітньої галузі. План 4. Основні принципи методики організації засвоєння знань у природничій освітній галузі. 5. Визначення основних умінь і навичок, які мають бути сформовані у учнів з природничої освітньої галузі. 6. Методичні підходи до інтеграції теоретичних знань та практичних умінь у навчанні природознавства.
Тема 17. Механізми формування природничих знань та практичних умінь. План 4. Основні механізми формування природничих знань у учнів. 5. Психологічні та педагогічні аспекти формування практичних умінь у природничих науках. 6. Методи активізації пізнавальної діяльності учнів у процесі вивчення природознавства.
Тема 18. Особливості процесу навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. План 4. Уявлення – як форма думки, яка відображає істотні ознаки і відношення предметів та явищ реального світу. 5. Ієрархія природознавчих понять. 6. Умови формування природознавчих екологічних уявлень та понять. 7. Механізми формування природничих знань.
Тема 19. Екологізація змісту природничої освітньої галузі. План 5. Основні принципи екологізації змісту природничої освіти. 6. Роль екологічних концепцій у формуванні навчальних програм з природознавства. 7. Вплив екологічної освіти на формування екологічної свідомості у учнів. 8. Методи інтеграції екологічних тем у зміст природничих дисциплін. 9. Значення міждисциплінарного підходу в екологізації природничої освіти. 10. Використання місцевих екологічних проблем і ресурсів у навчальному процесі.
Усього годин

Семінарські заняття з курсу спрямовані на опанування студентами практичних навичок і вмінь; застосування набутих знань у практичній діяльності; осмислення практико-орієнтованого змісту навчального матеріалу.

Організація семінарських занять здійснюється традиційними формами і видами діяльності:

- ✓ конспектування, опрацювання, презентація питань плану семінарського заняття;
- ✓ виконання практичних завдань;
- ✓ аналіз періодичної преси;
- ✓ захист індивідуальних науково-дослідних завдань.

Практичні особливості даної освітньої компоненти вирізняють і специфічні (конкретно-предметні) форми і види діяльності:

- ✓ підготовка та презентація дайджестів та есе,
- ✓ демонстраційний майданчик,
- ✓ майстер-класи,
- ✓ перегляд відео уроків,
- ✓ спостереження уроків вчителів-практиків,
- ✓ аналіз степ-уроків.

Під час організації семінарських занять використовуються різні форми та методи контролю, серед яких: письмові (термінологічний диктант, глосарій опорних термінів, блок-схеми до теми, майндмепінг теми, топографічний диктант, самостійні роботи, диференційовані, творчі, завдання, ессе, тестування, графічне маркування); та усні (фронтальне та індивідуальне опитування, дискусії, батли, усні презентації, ділова гра, моделювання, демонстрація фрагментів уроків та інші).

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
Змістовий модуль 3. Особливості методики навчання природничої освітньої галузі в початковій школі	
1.	Тема 9. Методи та прийоми навчання природничої освітньої галузі у початкових класах План 1. Основні методи навчання природничої освітньої галузі в початкових класах. 2. Прийоми інтерактивного навчання у природничій освіті. 3. Дослідницькі методи як засіб активізації навчального процесу. 4. Прийоми мотивації учнів до вивчення природничих наук. Завдання 1. Установити відмінності діалогічних і монологічних методів навчання природознавству. 2. Скласти фрагмент уроку «Організація підсумків спостережень за змінами в природі» (вибір пори року довільний). 3. Розробити зміст евристичної бесіди для учнів 4-го класу з урахуванням методичних вимог до даного виду методів (тема за вибором). 4. Скласти розповідь-пояснення для учнів 3-го класу з урахуванням методичних вимог до даного виду методів (тема за вибором). 5. Розробити план проведення фронтального дослід з учнями 2-го класу (тема за вибором). 6. Скласти перелік практичних робіт, які можна проводити на уроках природознавства (по класно). 7. Скласти алгоритм роботи з фізичної картою України в початкових класах. 8. Скласти алгоритм роботи з глобусом на уроках природознавства в початкових класах. 9. Скласти порівняльну таблицю видів спостережень за різними критеріями. 10. Визначити переваги та недоліки опису організації дослідів на уроках природознавства в підручниках «Я досліджую світ». 11. На конкретних прикладах продемонструвати використання на уроках природознавства наступних методів навчання: метод екологічних очікувань, метод ритуалізації екологічної діяльності, метод екологічної турботи. 12. Скласти характеристику методів навчання природознавства за поданим планом: - суть методу, - критерії вибору методу, - результат пізнавальної діяльності учнів, організованої даним методом.
2.	Тема 10. Форми організації навчання природничої освітньої галузі у початкових класах. План 1. Визначення форм організації навчання природничої освітньої галузі у початкових класах. 2. Роль уроків у навчанні природничій освітній галузі.

	3. Особливості проведення практичних занять з природознавства. 4. Значення екскурсій для вивчення природничої галузі. 5. Переваги і роль воркшопів у вивченні природничих наук. 6. Організація позаурочної та позакласної роти в процесі навчання природничої освітньої галузі. Завдання Розробка детального плану-конспекту уроку з природознавства (тема на вибір студента). З цією метою: скласти логічну схему власне предметного змісту теми уроку; визначити макроструктуру такого уроку; визначити власне педагогічні цілі та дидактичні цілі (задачі) і підцілі (підзадачі) на кожному етапі; обрати об'єктивно найефективніші методи досягнення дидактичних цілей; обрати або змодельовати конкретні методичні прийоми розв'язання дидактичних підзадач у структурі кожного методу; прокоментувати методику вашого варіанту організації і проведення кожного етапу уроку відповідно до його психо-дидактичної суті та специфіки власне предметного змісту; скласти пам'ятку схеми уроку. 1. Скласти конспект комбінованого уроку з природознавства для учнів 1, 2, 3, 4-их класів (тема за вибором). 2. Розробити план предметного уроку з природознавства для учнів 3-го класу (тема за вибором). 3. Скласти план-конспект уроку-екскурсії з природознавства для учнів 2-го класу (тема за вибором). 4. Скласти план предметного гуртка з природознавства (клас за вибором). 6. Розробити детальний конспект уроку природознавства. З цією метою: - скласти структурно-логічну схему предметного змісту теми уроку, - визначити макроструктуру цього уроку, - визначити цілі уроку на кожному етапі, - вибрати ефективні методи розв'язання дидактичних задач і досягнення дидактичних цілей, - вибрати або самостійно змодельовати конкретні методичні прийоми розв'язання дидактичних підзадач у структурі кожного методу, - прокоментувати методику вашого варіанта підготовки та проведення кожного етапу комбінованого уроку відповідно до його психолого-дидактичної суті та специфіки власне предметного змісту.
3.	Тема 22. Засоби навчання природничої освітньої галузі. Методика їх використання. План 1. Визначення засобів навчання природничої освітньої галузі 2. Роль підручників та навчальних посібників у навчальному процесі 3. Використання візуальних матеріалів (карти, діаграми, графіки) 4. Інтеграція мультимедійних ресурсів (відео, презентації) в навчання 5. Методика застосування наочних посібників (моделі, макети, мінерали) 6. Організація та проведення природничих експериментів і демонстрацій 7. Використання інтернет-ресурсів та цифрових платформ у навчальному процесі 8. Переваги картотек і колекцій (фотоальбоми, гербарії) в навчанні 9. Роль ігор та активностей (освітні ігри, рольові ігри) у формуванні знань 10. Методи роботи з інтерактивними дошками та сенсорними панелями.

	Завдання Аналіз засобів навчання: Ознайомитися з різними типами засобів навчання природознавству (підручники, наочні посібники, мультимедійні ресурси) та їх функціями. Підготувати короткий звіт про кожен тип засобів, включаючи їх переваги та недоліки. Розробка дидактичних матеріалів: Створити власні дидактичні матеріали для уроку природознавства, використовуючи різні засоби навчання (моделі, карти, діаграми). Обґрунтувати вибір кожного матеріалу та описати, як він буде використовуватися на уроці. Планування уроку: Розробити план уроку з природознавства, в якому будуть інтегровані різні засоби навчання. У плані відобразити використання підручників, наочних посібників, мультимедійних ресурсів та інтерактивних вправ. Описати, як ці засоби допоможуть досягти навчальних цілей. Методика використання мультимедійних ресурсів: Підготувати презентацію або відеоурок на певну тему природознавства. Включити в презентацію інтерактивні елементи, такі як відео, анімації або інтерактивні питання. Визначити, як мультимедійні ресурси будуть сприяти кращому розумінню матеріалу. Використання наочних посібників: Провести практичну демонстрацію використання наочних посібників (моделі, гербарії, мінерали) на уроці природознавства. Оцінити ефективність цих посібників у навчальному процесі, враховуючи їх вплив на сприйняття матеріалу учнями. Розробка інтерактивних вправ: Створити набір інтерактивних вправ та ігор, що використовують різні засоби навчання. Включити вправи на основі карт, моделей та мультимедійних ресурсів. Протестувати ці вправи у групі і проаналізувати їх ефективність. Оцінка та корекція: Провести аналіз результатів навчання учнів, використовуючи різні засоби навчання. Оцінити, як ці засоби вплинули на досягнення навчальних цілей і визначити, які корективи можуть бути внесені для покращення ефективності навчання.
4.	Тема 23. Форми організації навчальної діяльності учнів під час навчання в початковій школі природничої освітньої галузі. План 4. Організація фронтальної роботи з молодшими школярами в процесі вивчення природничої освітньої галузі. 5. Організація парної роботи з молодшими школярами в процесі вивчення природничої освітньої галузі. 6. Організація групової роботи з молодшими школярами в процесі вивчення природничої освітньої галузі. Завдання 1. Організація фронтальної роботи з молодшими школярами в процесі вивчення природничої освітньої галузі Підготувати план уроку з фронтальною формою навчання для певної теми природознавства. Розробити вправи та завдання, що сприяють активному залученню всіх учнів. Продумати методи контролю за розумінням матеріалу під час фронтальної роботи. 2. Організація парної роботи з молодшими школярами в процесі вивчення природничої освітньої галузі Розробити завдання для парної роботи, що передбачає дослідження природничих явищ або виконання лабораторних вправ. Створити рекомендації щодо формування пар та ролей учнів у парній роботі. Визначити критерії оцінювання роботи в парах та методи зворотного зв'язку.

	3. Організація групової роботи з молодшими школярами в процесі вивчення природничої освітньої галузі Розробити проект або завдання для групової роботи, яке включає вивчення, обговорення і презентацію теми. Підготувати план організації групової роботи, визначити ролі та обов'язки кожного члена групи. Оцінити ефективність групової роботи та розробити критерії для оцінювання результатів роботи груп.
5.	Тема 24. Форми та методи контролю навчання природничої освітньої галузі в початковій школі. План 1. Визначення цілей та завдань контролю навчання природничої освітньої галузі. 2. Форми контролю: поточний, тематичний, підсумковий 3. Методи оцінювання знань, умінь і навичок учнів в процесі вивчення природничої освітньої галузі. 4. Застосування тестування, контрольних робіт і самостійних завдань в процесі вивчення природничої освітньої галузі. 5. Методи формувального оцінювання в процесі навчання природничої освітньої галузі. 6. Використання практичних завдань і проектів для оцінювання знань. Завдання 1. Навести приклади письмового виду контролю на уроках природознавства (клас, тема за вибором). 2. Навести приклади усного виду контролю на уроках природознавства (клас, тема за вибором). 3. Встановити відмінні та спільні ознаки усного індивідуального та усного фронтального методів опитування. 4. Скласти зміст природничого диктанту (клас, тема за вибором). 5. Скласти зміст ущільненого опитування на уроках природознавства (клас, тема за вибором).
6.	Тема 25. Методика формування еколого-дослідницької діяльності молодших школярів. План 4. Означення еколого-дослідницької діяльності та її значення для молодших школярів в процесі вивчення природничої освітньої галузі. 5. Принципи формування еколого-дослідницької діяльності у початковій школі. 6. Методи та підходи до організації еколого-дослідницької роботи в процесі вивчення природничої освітньої галузі. 7. Планування та проведення еколого-дослідницьких проектів і експериментів. 8. Роль учителя у формуванні еколого-дослідницької компетентності молодших колярів. 9. Залучення батьків та громади до еколого-дослідницької діяльності. Завдання 1. Аналіз існуючих програм та підручників з еколого-дослідницької діяльності для початкових класів. Оцініть, які елементи еколого-дослідницької діяльності вже включені в навчальні програми та підручники. Визначте сильні та слабкі сторони цих матеріалів. 2. Розробка плану еколого-дослідницького проекту для молодших школярів. Створіть план проекту, що включає тематику, мету, завдання, методи дослідження та очікувані результати. Опишіть, як ви плануєте інтегрувати цей проект у навчальний процес.

	3. Підготовка матеріалів та ресурсів для еколого-дослідницької діяльності. Зберіть або створіть необхідні матеріали для проведення досліджень, експериментів або спостережень (наприклад, натуральні зразки, лабораторні інструменти, візуальні матеріали). 4. Організація та проведення еколого-дослідницького заняття. Проведіть демонстрацію еколого-дослідницького заняття, використовуючи підготовлені матеріали та ресурси. Оцініть ефективність проведеного заняття та його відповідність вашим цілям. 5. Оцінювання результатів еколого-дослідницької діяльності учнів. Розробіть критерії для оцінювання результатів еколого-дослідницької діяльності учнів. Створіть форму для зворотного зв'язку з учнями, що дозволить їм відобразити свої досягнення та отримати рекомендації.
7.	<u>Тема 26. Створення освітнього середовища для навчання в початковій школі природничої освітньої галузі.</u> План 5. Основи створення освітнього середовища для природничої галузі. 6. Фізичне середовище класного приміщення для природничих наук. 7. Методичне забезпечення навчання природничих наук. 8. Соціально-психологічне середовище для навчання природничих наук. Завдання Розробка проекту фізичного середовища класного приміщення для ефективного навчання природничих наук. Включити розташування навчальних матеріалів, ресурсів та обладнання. Створення плану методичного забезпечення для уроків природничих наук, включаючи вибір навчальних ресурсів та підготовку дидактичних матеріалів. Розробка соціально-психологічного середовища для класу, включаючи заходи для підтримки позитивного навчального клімату і формування групової роботи. Планування інтеграції природничих наук з іншими предметами (математика, мовлення, мистецтво) для створення інтегрованих уроків. Розробка системи оцінювання та зворотного зв'язку для учнів, що включає різноманітні методи оцінювання знань і навичок в природничих науках. Оцінка прикладів успішних практик створення освітнього середовища в природничій освіті, з подальшим представленням рекомендацій для власного використання.
8.	<u>Тема 27. Особливості вивчення природничої освітньої галузі учнями 1-4 класів.</u> План 4. Основні принципи вивчення природничих наук у початковій школі. 5. Тематичний зміст і навчальні цілі природничої освітньої для учнів 1-4 класів. 6. Методичні підходи до викладання природничої освітньої галузі в молодших класах. Завдання Аналіз навчальних програм і стандартів з природничих наук для початкової школи. Визначення ключових тем і завдань для кожного класу. Розробка інтегрованого уроку з природничих наук для учнів 1-4 класів, що включає елементи інших предметів (математика, мовлення, мистецтво). Планування дидактичних ігрових та практичних завдань, що сприяють засвоєнню природничих знань учнями початкових класів. Створення моделей простих експериментів і дослідів для учнів 1-4 класів, з метою розвитку дослідницьких навичок і практичного застосування знань. Розробка плану для організації навчальної діяльності на свіжому повітрі, включаючи екскурсії та прогулянки, що сприяють вивченню природи.

	Оцінка ефективності різних методів і підходів до навчання природничих наук у початковій школі через створення таблиць або діаграм з результатами спостережень.
--	--

Організація практичних завдань (30 годин) зумовлена специфікою даного курсу, яскраво вираженим практичним орієнтиром.

Формування практичної складової професійної компетентності студентів як основного вектору даних занять відбувається через презентації, демонстрування та моделювання фрагментів уроків «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) із дотриманням вимог змісту природознавчої освітньої галузі сучасному Державному стандарту та застосуванням активних методів навчання.

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ)

	Тематика теоретичних науково-дослідних робіт студентів за змістовим модулем 1
1.	Підбір цікавих документальних матеріалів з питань виникнення біосфери.
2.	Дослідницько-пошукова робота «Функціонування різних екосистем».
3.	Проведення дослідів з метою визначення ролі ґрунту на проростання зернових культур.
4.	На основі спеціальної науково-дослідної літератури визначити залежність між фітоценозом і зооценозом.
5.	Дослідницько-пошукова робота на тему «Ланцюг взаємодії органічного та неорганічного світу».
6.	Проведення фенологічних спостережень щодо визначення умов росту квасолі (творче оформлення результатів) .
7.	Підбір та обробка матеріалу щодо функціонування Чернівецького ботанічного саду, особливостей його рослинного світу.
8.	Проведення фенологічних спостережень з метою визначення поведінки та способу життєдіяльності зимуючих птахів (творче оформлення результатів).
9.	Аналіз сучасного стану українських заповідників, заказників, національних парків (обробка даних у довільній формі).
	Тематика теоретичних науково-дослідних робіт студентів за змістовим модулем 2-3
10	Реалізація між предметних зв'язків у процесі навчання природничої освітньої галузі.
11	Особливості використання евристичної бесіди на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
12	Методика використання зошита «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
13	Організація роботи молодших школярів з додатковою літературою у процесі навчання природничої освітньої галузі.
14	Методика педагогічного управління спостереженнями учнів в процесі вивчення курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
15	Методика підготовки і проведення уроку-екскурсії з природничої освітньої галузі.
16	Шляхи естетичного виховання молодших школярів у процесі вивчення природничої освітньої галузі.
17	Можливості розвиваючого навчання при вивченні молодшими школярами навколишнього світу.

18	Особливості етапу підготовки вчителя до уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
19	Шляхи і методи активізації пізнавальної діяльності учнів при вивченні курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
20	Методика проведення нетрадиційних уроків з курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
21	Умови ефективного засвоєння учнями початкових класів прийомів логічного мислення у процесі навчання природничої освітньої галузі.
22	Використання проблемних методів в процесі ознайомлення дітей з навколишнім світом.
23	Реалізація красзнавчого принципу в процесі навчання природничої освітньої галузі.
24	Індивідуалізація навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
25	Методика оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
26	Методика використання народознавчих матеріалів у процесі навчання природничої освітньої галузі.
27	Методика організації групової позакласної роботи під час вивчення природничої освітньої галузі в початкових класах.
28	Способи педагогічного управління навчально-пізнавальною домашньою роботою молодших школярів з курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
29	Підручник «Я досліджую світ» як засіб організації засвоєння молодшими школярами нових знань і умінь.
30	Умови ефективного використання аудіо-візуальних засобів наочності на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
31	Умови вибору і поєднання методів навчання на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
32	Практичні роботи в процесі засвоєння молодшими школярами знань з природничої освітньої галузі.
33	Формування географічних понять в курсі вивчення природничої освітньої галузі.
34	Формування пізнавального інтересу в молодших школярів у процесі засвоєння нових знань на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
35	Навчання прийомам класифікації об'єктів та явищ природи на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
36	Методичні особливості вивчення природничої освітньої галузі.
37	Особливості методики підготовки і проведення предметного уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
38	Взаємозв'язок між організаційними формами в системі вивчення природничої освітньої галузі.
39	Характеристика принципів та підходів до побудови навчальної дисципліни «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
40	Використання екологічних ігор у процесі вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі.
41	Організація дослідницької та практичної роботи на уроках природознавства у початковій школі.
42	Роль наочних посібників на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) у початковій школі.
43	Методика ознайомлення з навколишнім середовищем шестирічних першокласників.

44	Методика організації уроку-екскурсії при вивченні курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) у початковій школі.
45	Аналіз змісту природничої освітньої галузі.
46	Загальна характеристика методів та методичних прийомів навчання природничої освітньої галузі.
47	Порівняльний аналіз підручників «Я досліджую світ» у початковій школі.
48	Організація контролю знань, умінь і навичок учнів у процесі вивчення природничої освітньої галузі.
49	Система диференційованого навчання на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) у початкових класах.

Тематика практичних індивідуальних завдань

1. Складання, виготовлення та захист порівняльної таблиці розробки методики навчання природничої освітньої галузі на різних історичних етапах.
2. Складання порівняльну таблицю спільних і відмінних ознак загально дидактичних та конкретно-предметних методів навчання природничої освітньої галузі.
3. Фенологічне спостереження росту рослин квасолі, гороху і пшениці та визначити найоптимальніші умови їх розвитку.
4. Складання плану проведення демонстраційного досліду з учнями 3-го класу (тема за вибором).
5. Складання теки зразків усної народної творчості для використання на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) в 2-ому класі.
6. Складання теки зразків дидактичного матеріалу для використання на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) в 3-ому класі.
7. Складання пам'ятки – алгоритму підготовки вчителя до уроків «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
8. Складання таблиці критеріїв розвитку природничих понять під час роботи на географічному майданчику.

Індивідуально-дослідні завдання можуть виконувати ті студенти, які набрали не менше ніж 33 бали за кожний модуль, або студенти загальна кількість балів яких за 2 модулі рівна чи менша 10.

Навчально-дослідна робота передбачає відповіді на теоретичне питання та практичне завдання. Теоретичне питання передбачає логічне викладення студентом основних положень, детальний аналіз точок зору різних авторів щодо конкретного питання, формулювання власних висновків та узагальнень. Відповідно розкриття теоретичного питання потребує використання основної навчальної та додаткової літератури, аналізу періодичних видань.

Виконання практичного завдання передбачає вміння студента використовувати теоретичні знання з основ педагогіки в практичній діяльності, нестандартних ситуаціях тощо. Аналізуючи виконання практичної частини роботи, оцінюватиметься вміння студента творчо мислити, орієнтуватися в складних ситуаціях соціальної дійсності, усвідомлення педагогічної сутності соціальних явищ.

Оформлення ІНДЗ може мати вигляд реферату, есе, дайджеста, проекту, таблиці, схеми, плану уроку.

Виконання теоретичної частини ІНДЗ оцінюється до 10 балів, практичної – до 20.

Критерії оцінювання ІНДЗ
(теоретична частина дослідження)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	1 бали
2.	Складання плану дослідження	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	5 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	1 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2 бали
Разом		10 балів

Практична частина дослідження:

20-176. – завдання виконано у повному обсязі, без помилок;

16- 10 б. – завдання виконано у повному обсязі, але упущені окремі деталі;

9-6 б.– відповіді на запитання даються не в повному обсязі, мають місце помилки;

5-1б. – на запитання студента дає неправильні відповіді.

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	28-30	Відмінно
Достатній	22-27	Добре
Середній	16-21	Задовільно
Низький	0-15	Незадовільно

Якщо при перевірці в ІНДЗ не виявлено суттєвих фахових помилок, оформлення її відповідає вимогам, то така робота може бути прийнята без захисту з оцінкою «відмінно». У всіх інших випадках ІНДЗ захищається автором з виставленням відповідної оцінки в межах до 30 балів.

ВІДМІННО, що відповідає 28-30 балам, ставиться: при виконанні ІНДЗ у повному обсязі, теоретична та практична частини не мають помилок; відповіді на запитання вичерпні й аргументовані; оформлення відповідає вимогам.

ДОБРЕ, що відповідає 22-27 балам, ставиться якщо: ІНДЗ виконано в повному обсязі і вона не має помилок, які потребують її переробки; відповіді на запитання даються по суті, але не в деталях.

ЗАДОВІЛЬНО, що відповідає 16-21 балам, ставиться, якщо ІНДЗ виконана не в повному обсязі; мають місце помилки; оформлення не відповідає вимогам; відповіді на запитання даються не в повному обсязі.

НЕЗАДОВІЛЬНО, що відповідає 0-15 балам, виставляється якщо: ІНДЗ виконана не в повному обсязі; мають місце суттєві помилки, які тягнуть за собою переробку; оформлення не відповідає вимогам; на запитання студента дає неправильні відповіді.

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

Завдання для самостійної роботи студентів

№ п/п	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год
Змістовий модуль 1. Основи природознавства			10
1.	Тема. Будова Всесвіту. Особливості існування Землі у Всесвіті	✓ Складання рубрики «Віхи розвитку української космології».	1
2.	Тема. Характеристика геосфер Землі. Літосфера – внутрішня оболонка Землі.	✓ Складання демонстраційної папки «Умовні позначення корисних копалин» ✓ Складання топографічного диктанту на знання умовних позначень корисних копалин.	1
3.	Тема. Характеристика геосфер Землі. Гідросфера – водна оболонка Землі.	✓ Складання порівняльної таблиці морів України	1
4.	Тема. Характеристика геосфер Землі. Атмосфера – газова оболонка Землі.	Складання демонстраційної папки «Умовні позначення факторів погодотворення»	1
5.	Тема. План місцевості і карта.	Складання топографічного диктанту на знання умовних позначень корисних копалин.	1
6.	Тема. Сучасні уявлення про біосферу. Ґрунти.	✓ Написання реферату (тема за вибором): а) В.І.Вернадський – основоположник науки про біосферу» б) «О.М. Докучаєв – батько ґрунтознавства» в) «Сучасні уявлення про неосферу»	1
7.	Тема. Рослини – частина живої природи.	✓ Проведення фенологічних спостережень щодо визначення умов росту квасолі (творче оформлення результатів) . ✓ Виготовлення гербарію «Рослини Буковини».	1
8.	Тема. Тварини – частина живої природи.	Складання порівняльної характеристики хребетних і безхребетних тварин	1
9	Тема. Характеристика неживої природи України.	✓ Дослідницько-пошукова робота на основі аналізу архівних матеріалів на тему «Україна. Минуле й сьогодення.» . ✓ Створення інформаційної папки «річкова система України» . ✓ Аналіз нормативних документів щодо заходів збереження флори та фауни держави. ✓ Складання інформаційних папок «Тварини Червоної книги Буковини», «Рослини Червоної книги Буковини», «Лікарські рослини Буковини».	2

	Змістовий модуль 2. Методологічні основи навчання природничої освітньої галузі		20
10	Тема. Методика навчання природничої освітньої галузі як педагогічна наука та її місце в системі підготовки студентів	✓ Складання теки «Внесок науковців в розвиток та становлення природничої освітньої галузі» ✓ Упорядкувати бібліографічний покажчик статей періодичної педагогічної преси щодо змісту і методів дослідження методики навчання природничої освітньої галузі в початковій школі	2
11	Тема. Зміст і система побудови вивчення природничої освітньої галузі в початковій школі	✓ Групування «Вивчення молодшими школярами природничої освітньої галузі. ✓ Складання пам'ятки «Особливості взаємодії молодшого школяра зі світом природи: фізіологічні, психічні та поведінкові відносини».	2
12	Тема. Історія вивчення природничої освітньої галузі в початковій школі.	✓ Ознайомтеся з основними етапами розвитку природничої освітньої галузі в початковій школі. Визначте ключові періоди та події, які вплинули на зміни в підходах до викладання природознавства. Підготуйте короткий огляд кожного етапу (3-5 речень) і складіть хронологічну таблицю. ✓ Дослідіть внесок відомих педагогів у розвиток природничої освітньої галузі в початковій школі (наприклад, Костянтина Ушинського, Софії Русової). Напишіть есе (1-2 сторінки) про їхні педагогічні ідеї та вплив на сучасні методи викладання природознавства.	2
13	Тема. Нормативні документи щодо навчання природничої освітньої галузі в початковій школі	✓ Аналіз нормативних документів (Державний стандарт, навчальні плани, навчальні програми); визначення: • мети, цілей природничої освітньої галузі; • особливості інтегрування природничої освітньої галузі у змісті курсу «Я досліджую світ»; • спільні і відмінні складові реалізації природничої освітньої галузі в змісті навчальних програм за Р. Шияна О. Савченко. ✓ Аналіз підручників «Я досліджую світ» (природничо освітня галузь) за різними авторами та навчальних посібників як інструктивно-методичного підсилення вивчення молодшими школярами відомостей про природу.	5
14	Тема. Методика організації засвоєння знань, вироблення умінь і навичок з природничої освітньої галузі	✓ Аналіз вимог до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти початкової ланки за діючим ДСПО , затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 21018 року №87. ✓ Складання таблиці «Спільні та відмінні ознаки знаннєвої та компетентісної моделі навчання». ✓ Складання алгоритму формування в учнів вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. ✓ Складання алгоритму формування в учнів вміння класифікувати об'єкти і явища природи. ✓ Складання алгоритму формування в учнів вміння порівнювати об'єкти і явища природи.	5

15	Тема. Особливості процесу навчання природничої освітньої галузі в початковій школі	✓ Складання алгоритму формування у молодших школярів уявлень про об'єкти і явища природи. ✓ Складання алгоритму формування у молодших школярів понять про об'єкти і явища природи. ✓ Складання схеми аналітичних міркувань при формуванні поняття «дикі тварини».	4
	Змістовий модуль 3. Особливості методики навчання природничої освітньої галузі в початковій школі		30
16	Тема. Методи та прийоми навчання природничої освітньої галузі у початкових класах	✓ Аналіз основних методів навчання, завдяки яким здійснюється вивчення природничої освітньої галузі в 1-4 класах. (Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. - К.: Початкова школа, 2018). ✓ Складання переліку основних дослідів та видів практичних робіт на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь), які пропонує програма для проведення в 1-му, 2-му, 3-му, 4-му класах. (Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. - К.: Початкова школа, 2018). ✓ Презентація (у вигляді усного журналу) новітніх методів навчання природничої освітньої галузі. ✓ Алгоритм вибору вчителем методів навчання природничої освітньої галузі.	5
17	Тема. Форми організації навчання природничої освітньої галузі у початкових класах	✓ Складання плану-конспекту уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) за різними типами. ✓ Опрацювання журналів «Початкова школа» та «Рідна школа» за останні роки, з метою визначення ступеня висвітлення питань про організацію позакласної роботи з природничої освітньої галузі в початковій школі. ✓ Розробка сценарію свята на самостійно обрану тему. ✓ Визначення особливостей структурування уроку «Я досліджую світ» з домінуванням природничої освітньої галузі.	5
18	Тема. Засоби навчання природничої освітньої галузі. Методика їх використання	✓ Складання Лепбуку «Засоби наочності вивчення в початковій школі природничої освітньої галузі. ✓ Складання теки дидактичного матеріалу як засобу оптимізації вивчення з молодшими школярами природничої освітньої галузі. ✓ Порівняльний аналіз підручників «Я досліджую світ» (довільне оформлення).	5
19	Тема. Форми та методи контролю навчання природничої освітньої галузі в початковій школі	✓ Складання портфоліо дидактичного матеріалу для оцінювання навчальних досягнень молодших школярів з природничої освітньої галузі. ✓ Аналіз особливостей формуального оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з природничої освітньої галузі.	5
20	Тема. Методика формування еколого-дослідницької діяльності молодших школярів.	✓ Ознайомтеся з різними методичними підходами до формування еколого-дослідницької діяльності молодших школярів. Проаналізуйте, які з них є найбільш ефективними у сучасних умовах. Напишіть аналітичний	5

		звіт (2-3 сторінки), в якому висвітліть переваги і недоліки кожного підходу. ✓ Розробіть план-конспект уроку для молодших школярів з елементами еколого-дослідницької діяльності. Урок повинен містити конкретну дослідницьку задачу, яку учні мають вирішити, використовуючи спостереження, експерименти чи збір даних. Опишіть очікувані результати та методи оцінки роботи учнів.	
21	Тема. Створення освітнього середовища для навчання в початковій школі природничої освітньої галузі.	✓ Розробіть дизайн тематичного куточка у класі для навчання природничих дисциплін. Він може включати зони для спостереження за природними явищами, стенди з науковими матеріалами, міні-лабораторії для експериментів тощо. Створіть план розміщення та опишіть, як цей куточок буде використовуватися у навчальному процесі. ✓ Створіть концепцію інтерактивного освітнього простору у класі або школі, який би сприяв активному залученню учнів до вивчення природничих наук. Це може бути інтерактивна дошка, цифрові ресурси лабораторії або експозиції. Опишіть, як цей простір буде використовуватися для навчання та розвитку учнів.	3
22	Тема. Особливості вивчення природничої освітньої галузі учнями 1-4 класів	✓ Складання фрагменту уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) – організація підсумків спостережень за змінами в природі (для кожного класу), враховуючи вікові особливості молодших школярів. ✓ Визначення закономірностей методики вивчення змістових ліній природничої освітньої галузі в 1-4-х класах. ✓ Підбір видів робіт на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) залежно від вікових особливостей учнів і специфіки організації навчання в кожному класі.	5

Самостійна робота є основою самонавчання, вона сприяє формуванню готовності студента до самонавчання. До самостійної роботи відносять роботу, яку студент виконує без безпосередньої участі викладача, але за його завданням і в спеціально виділений час. Це різноманітні види індивідуальної та групової пізнавальної діяльності студентів, що здійснюється ними на аудиторних заняттях та у поза навчальний час.

Під час організації самостійної роботи студентів з курсу «Теорія та методика навчання природничої освітньої галузі» задіяно чотири рівні самостійної діяльності студента:

- 1) копіювальні дії студента за заданим зразком;
- 2) репродуктивна діяльність із відтворенням інформації;
- 3) продуктивна діяльність самостійного використання знань для вирішення завдань, що виходять за рамки зразка;
- 4) самостійна діяльність із використанням знань для вирішення неординарних завдань.

Слід зазначити, що самостійна робота з курсу «Методика навчання природничої освітньої галузі» зосереджена на застосуванні наступних теоретичних і практичних умінь:

- ✓ уміння працювати з науково-популярною, методичною, психолого-педагогічною та художньою літературою;
- ✓ аналізувати нормативно-правову базу початкової освіти;
- ✓ здійснювати методичний та дидактичний аналіз підручників початкової школи;
- ✓ вивчати передовий педагогічний досвід вчителів-практиків в галузі методики викладання природознавства в початкових класах;
- ✓ добирати відповідний методичний інструментарій.

Методи навчання

Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика навчання природничої освітньої галузі» спрямовані на формування у студентів глибокого розуміння принципів і методів навчання природничих наук у початковій школі. В процесі викладання використовуються сучасні інтерактивні методи, які стимулюють активну участь студентів у навчальному процесі, такі як групові дискусії, проблемне навчання, кейс-методи та проектна діяльність. Ці методи дозволяють студентам не лише засвоювати теоретичні знання, але й розвивати критичне мислення, здатність до аналізу та творчого підходу до вирішення педагогічних завдань.

Освітні технології включають використання цифрових інструментів та платформ для організації дистанційного навчання, створення віртуальних лабораторій, що імітують реальні природничі дослідження, а також використання мультимедійних ресурсів для візуалізації природних процесів і явищ. Крім того, акцент робиться на інтеграції природничих знань з іншими галузями, що сприяє формуванню цілісного уявлення про світ у молодших школярів.

Форми навчання включають лекційні, семінарські та практичні заняття, під час яких студенти отримують теоретичні знання, а також практичні заняття, де вони застосовують ці знання в моделюванні навчальних ситуацій, розробці уроків і виховних заходів. Такий підхід забезпечує комплексне засвоєння матеріалу, підготовку до реальної педагогічної діяльності та розвиток професійних компетентностей, необхідних для ефективного навчання природничої освітньої галузі в початковій школі.

Система контролю та оцінювання

Методи контролю:

1. Поточний контроль

Усне опитування: Викладач проводить усне опитування під час занять для перевірки розуміння студентами навчального матеріалу, засвоєння основних понять і здатності аргументовано висловлювати власну думку.

Письмове тестування: Студенти виконують тестові завдання для перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу, знання основних понять, закономірностей та положень курсу.

Письмовий експрес-контроль: На окремих заняттях проводяться короткі письмові роботи, спрямовані на оперативну перевірку засвоєння навчального матеріалу та готовності студентів до подальшої роботи.

Перевірка виконання самостійної роботи: Викладач перевіряє результати самостійної роботи студентів, зокрема опрацювання рекомендованої літератури, виконання практичних завдань, підготовку матеріалів до занять та інші індивідуальні завдання.

Вирішення проблемних задач: Студенти розв'язують проблемні та навчально-професійні ситуації, що дає змогу оцінити вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, аналізувати інформацію та знаходити обґрунтовані рішення.

2. Проміжний контроль

Захист ІНДЗ: Студенти виконують індивідуальні навчально-дослідні завдання та представляють результати їх виконання, демонструючи рівень засвоєння матеріалу, самостійність, уміння аналізувати інформацію та робити обґрунтовані висновки.

Підготовка презентації: Студенти готують презентації за визначеними темами курсу та представляють їх під час занять. Оцінюється змістовність, логічність, структурованість матеріалу, якість його представлення та вміння відповідати на запитання.

Підготовка повідомлення/виступу: Студенти готують короткі повідомлення або виступи з актуальних питань курсу, демонструючи вміння самостійно опрацьовувати інформацію, систематизувати матеріал та чітко його презентувати.

Моделювання ситуації: Студенти моделюють навчальні або професійні ситуації та демонструють способи їх вирішення. Такий метод дає змогу оцінити практичні вміння, здатність застосовувати теоретичні знання та діяти в умовах, наближених до професійної діяльності.

3. Практичний контроль

Розробка та проведення уроків/окремих фрагментів уроків: Студенти розробляють плани-конспекти уроків або окремих їх фрагментів і проводять їх, демонструючи вміння планувати навчальну діяльність, добирати методи й засоби навчання та організовувати взаємодію з учнями.

Розробка та проведення виховних заходів: Студенти самостійно розробляють сценарії та плани виховних заходів і здійснюють їх проведення. Оцінюється відповідність змісту меті заходу, доцільність використаних форм і методів, організація діяльності учасників та якість проведення.

4. Самооцінювання та взаємооцінювання

Самооцінювання: Студенти здійснюють оцінювання власних навчальних досягнень, аналізують результати виконаної роботи, визначають її сильні сторони та аспекти, які потребують подальшого вдосконалення.

Взаємооцінювання: Студенти оцінюють результати роботи однокурсників відповідно до визначених критеріїв, що сприяє розвитку критичного мислення, об'єктивності, уміння аргументувати власну оцінку та відповідального ставлення до навчальної діяльності.

5. Підсумковий контроль

Екзамен: Наприкінці вивчення дисципліни проводиться екзамен, спрямований на комплексну перевірку рівня засвоєння студентами теоретичних знань і сформованості практичних умінь та компетентностей. Екзамен може передбачати теоретичні питання, практичні завдання, проблемні ситуації або їх поєднання.

Зазначені методи контролю забезпечують систематичне, комплексне та об'єктивне оцінювання навчальних досягнень студентів, дають змогу перевірити не лише рівень засвоєння теоретичного матеріалу, а й здатність застосовувати набуті знання у практичній та професійно орієнтованій діяльності.

Форми контролю:

Формами поточного контролю є усна та письмова перевірка навчальних досягнень студентів, зокрема: усне опитування, письмове тестування, письмовий експрес-контроль, виконання есе, рефератів і творчих робіт, розв'язання проблемних та практичних задач, виконання лабораторних і практичних робіт, захист індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ), перевірка виконання самостійної роботи, підготовка та презентація повідомлень і виступів, розробка та проведення уроків або окремих фрагментів уроків, розробка та проведення виховних заходів, моделювання навчальних і професійних ситуацій, а також самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчальної діяльності.

Усна форма контролю передбачає усне опитування студентів, відповіді на запитання викладача, обговорення проблемних питань, захист виконаних завдань, презентацію повідомлень і виступів. Усний контроль дає змогу перевірити рівень засвоєння

теоретичного матеріалу, розуміння основних понять і закономірностей, уміння аргументувати власну думку, аналізувати та застосовувати набуті знання.

Письмова форма контролю включає письмове тестування, письмовий експрес-контроль, виконання есе, рефератів, творчих робіт, письмових практичних і проблемних завдань. Письмові роботи спрямовані на перевірку системності та глибини знань, уміння самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, аналізувати інформацію, формулювати висновки та обґрунтовувати власні судження.

Тестовий контроль передбачає виконання студентами тестових завдань різного рівня складності для оперативної перевірки засвоєння навчального матеріалу, основних понять, положень і теоретичних засад дисципліни.

Практичний контроль здійснюється шляхом виконання практичних робіт, розв'язання проблемних задач, моделювання ситуацій, а також розробки та проведення уроків, окремих фрагментів уроків і виховних заходів. Така форма контролю дає змогу оцінити здатність студентів застосовувати теоретичні знання під час виконання практичних і професійно орієнтованих завдань.

Контроль індивідуальної та самостійної роботи передбачає перевірку виконання ІНДЗ, самостійних завдань, підготовлених рефератів, есе, творчих робіт, презентацій, повідомлень та інших індивідуальних завдань.

Самооцінювання та взаємооцінювання передбачають оцінювання студентами власних результатів навчання та результатів роботи однокурсників відповідно до визначених критеріїв. Застосування таких форм контролю сприяє розвитку відповідальності за результати навчання, критичного мислення, здатності аналізувати якість виконаної роботи та визначати напрями її вдосконалення.

Поточний контроль здійснюється систематично протягом вивчення дисципліни та спрямований на оперативне виявлення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу, сформованості відповідних умінь і навичок, а також своєчасне коригування освітнього процесу.

Засоби оцінювання

Засоби оцінювання з курсу «Теорія та методика навчання природничої освітньої галузі» можуть включати різні методи і форми оцінювання знань, умінь та навичок студентів. Основні засоби оцінювання можуть бути такими:

1. Тестування

- **Мета:** Оцінювання знань студентів щодо теоретичних основ курсу, перевірка розуміння ключових понять та методик.
- **Форма:** Тести з множинним вибором, тести з відкритими питаннями, тести на встановлення відповідностей, короткі відповіді на запитання.
- **Частота:** Можуть проводитися на початку, в середині або наприкінці модуля/курсу.

2. Практичні завдання

- **Мета:** Перевірка вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, розробка методичних матеріалів та планів уроків.
- **Форма:** Виконання завдань з розробки уроків, проектів, сценаріїв занять, створення дидактичних матеріалів.
- **Частота:** Регулярно протягом семестру, наприклад, після кожної основної теми курсу.

3. Письмові роботи

- **Мета:** Оцінювання здатності студентів аналізувати теоретичний матеріал, робити висновки та застосовувати знання в конкретних педагогічних ситуаціях.
- **Форма:** Есе, реферати, аналітичні звіти, огляди літератури.

4. Проектна робота

- **Мета:** Розвиток навичок дослідницької діяльності, вміння працювати над довготривалими завданнями та презентувати результати своєї роботи.
- **Форма:** Розробка та презентація навчального проекту, наприклад, створення інтегрованого уроку з природничої освітньої галузі, організація екскурсії або позакласного заходу.

5. Усні опитування

- **Мета:** Оцінювання глибини знань та здатності студента швидко реагувати на запитання, формулювати свої думки.
- **Форма:** Індивідуальні або групові опитування, участь у дискусіях під час семінарів.
- **Частота:** Під час семінарів або практичних занять.

6. Екзаменаційна робота

- **Мета:** Комплексне оцінювання знань та навичок, здобутих студентами за весь курс.
- **Форма:** Письмовий або усний іспит, що включає теоретичні питання та практичні завдання.
- **Частота:** В кінці курсу.

7. Рефлексивні звіти

- **Мета:** Оцінювання здатності студентів до саморефлексії, аналізу власного навчання та професійного розвитку.
- **Форма:** Тестування на платформі Moodle.

Ці засоби оцінювання допомагають забезпечити всебічну оцінку навчальних досягнень студентів і сприяють їхньому розвитку як майбутніх педагогів у природничій освітній галузі.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- модульний;
- підсумковий (екзамен).

Оцінювання знань студентів в університеті здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських та практичних заняттях та самостійну роботу.

Викладач може оцінювати знання студентів в чотирибальній системі, яку згодом переводить в 60-бальну.

Критерії поточної оцінки знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінки
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та

	аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, навели власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з даної теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем розглядуваної теми.

Експрес-контроль:

2 бали нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу (за темами):

Програмою курсу визначений перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми. Студентам пропонується скласти словник основних термінів з конкретної теми на останніх сторінках опорного конспекту лекцій.

2 бали нараховуються студентам, які не лише склали повний перелік визначених термінів з конкретної теми, а й можуть вільно розтлумачити їх зміст.

1 бал нараховуються студентам, які склали неповний перелік визначених термінів з конкретної теми і не можуть їх розтлумачити без конспекту.

Ведення опорного конспекту лекції:

Опорний конспект лекції (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому у стислому і системному вигляді викладений основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню

навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами теоріями тощо.

Кожний студент повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Під час аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. При самостійній роботі рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань, що були зазначені в Робочій програмі та ОКЛ.

2 бали нараховуються студентам, які в повному обсязі самостійно і творчо опрацювали всі питання лекції і вільно володіють її змістом.

1 бал нараховується студентам, які опрацювали лише окремі питання лекції і не достатньо вільно володіють її змістом.

Підготовка творчих завдань(есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену робочою програмою. Головна мета есе – це самостійне викладення студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

2 бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки

1 бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

Ведення конспекту першоджерел

2 бали отримують студенти, які опрацювали всю необхідну обов'язкову літературу, засвоїли її основні теоретичні положення, вміють їх пояснити і розтлумачити.

1 бал отримують студенти, котрі опрацювали не всю необхідну літературу, не завжди розуміють її вихідні теоретичні положення, поверхово їх пояснюють.

Поточний модульний контроль знань студентів.

Модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Критерії поточної модульної оцінки знань студентів

Письмова контрольна робота або тестування	Критерії оцінки
12-11	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання

Підсумковий модульний контроль знань студентів означає поступове накопичення балів від одного поточного модульного контролю до іншого в кінцевому рахунку отримання загального підсумкового балу.

Критерії оцінки знань з дисципліни на іспиті

1. Виконання першого завдання потребує повної аналітичної дії і змістовної відповіді з основ природознавства (оцінюється від 0 до 15 балів).

15-12 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу.

11-9 отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу.

8-5 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки.

4-3 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

2-1 бал отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

2. Виконання другого завдання потребує повної аналітичної дії і змістовної відповіді з методика навчання природничої освітньої галузі (оцінюється від 0 до 15 балів).

13-10 балів отримують студенти, які повністю розкрили сутність поняття, дали його чітке визначення або проаналізували і зробили висновок з конкретного теоретичного положення.

9-6 балів отримують студенти, які правильно, але не повністю дали визначення поняття або поверхово проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.

5-4 балів отримують студенти, які правильно, але лише частково визначили те чи інше поняття або частково проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.

3-1 балів отримують студенти, які частково і поверхово визначили те чи інше поняття або сформулювали висновок з теоретичного положення, допустивши неточності та помилки.

3. Третє завдання практичного характеру і оцінюється в і д 0 до 10 балів.

10-7 балів – Завдання повністю відповідає темі, всі елементи завдання виконані згідно з вимогами. Використання методів є релевантним і ефективним, завдання вирішено творчо, запропоновано оригінальні рішення та підходи. Завдання має чітку структуру, всі

частини логічно взаємопов'язані. Студент вміло застосував методи, що відповідають завданню, показав високий рівень практичних навичок. Студент продемонстрував творчий підхід, використав інноваційні рішення.

6-4 балів – Завдання частково відповідає темі, деякі елементи виконані поверхнево. Використані методи є відповідними, проте їх застосування потребує доопрацювання. Завдання виконано стандартно, без помітних інновацій, але відповідно до вимог. Завдання структуроване, проте в логіці викладу є незначні порушення. Застосовані методи є відповідними, але потребують покращення, виявлено незначні помилки. Завдання виконано стандартно, без помітних інноваційних або творчих елементів.

3-0 балів – Завдання не відповідає темі, основні елементи виконані неправильно або неповно. Використані методи не відповідають завданню, допущені помилки в їх застосуванні. Завдання не містить творчих елементів, повторює відомі рішення без змін. Методи застосовані неправильно або не відповідають завданню. Завдання нечітке, структура незрозуміла, порушення логіки викладу.

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивченні навчальної дисципліни – участь у неформальній/інформальній освіті

Згідно положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» та рішення кафедри можливе **перезарахування балів** за підсумками самоосвіти (інформальної освіти): для прикладу участі у вебінарах, майстер класах, освітніх курсах - на платформах Prometheus, EdEra та ін.). з отриманням сертифікату. Бали зараховуються за відповідну тему дисципліни.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів Контрольні теоретичні питання до ЗМ 1 «Основи природознавства»

1. Основні відомості про будову Всесвіту.
2. Рельєф України.
3. Земля – планета Сонячної системи.
4. Гірські породи, що складають земну кору.
5. Корисні копалини.
6. Загальна характеристика та будова Галактики.
7. Правильне використання природних ресурсів та охорона природи.
8. Географічне положення, кордони України.
9. Склад і будова атмосфери.
10. Сонячна система, її будова та склад.
11. Сучасні уявлення про біосферу.
12. Зоогеографічні області земної кори.
13. Поняття про клімат.
14. Зовнішні сили Землі.
15. Сонце – джерело життя на Землі.
16. Географічні пояси і природні зони Землі.
17. Форми і розміри Землі.
18. Обертання Землі навколо своєї осі.
19. Поняття про погоду.
20. Річки України.
21. Загальні відомості про рослини.
22. Огляд причин і сезонних змін у житті тварин.
23. Горизонт. Сторони горизонту. Орієнтування на місцевості.
24. Загальна характеристика класу комах.

25. Кругообіг води в природі.
26. Вимірювання відстаней. Масштаб.
27. Нагрівання атмосфери. Тиск повітря. Вітри.
28. Загальні відомості про ссавців.
29. Рух Землі навколо Сонця.
30. Атмосфера – повітряна оболонка Землі.
31. Місяць як супутник Землі.
32. Вчення В.І. Вернадського про біосферу.
33. Населення України за природними зонами.
34. Загальні відомості про птахів.
35. Біогеоценоз і фітоценоз у природі.
36. Клімат України.
37. Гідросфера – водна оболонка Землі.
38. Ґрунти. Склад і будова.
39. Характеристика ланцюга: джерело – річка – озеро – море – океан.
40. Скарбниця корисних копалин України.
41. Загальні відомості про риб.
42. Загальні відомості про плазунів.
43. Літосфера – внутрішня оболонка землі.
44. Квітка, запилення, запліднення.
45. Особливості будови нашої Землі.
46. Характеристика хребетних тварин.
47. Види розмноження рослин.
48. Характеристика материків та океанів нашої планети.
49. Характеристика підземних вод.
50. Характеристика тварин класу членистоногих.
51. Процеси гороутворення.
52. Загальні відомості про земноводних
53. Характеристика вулканів і землетрусів.
54. Плоди та насіння.
55. Характеристика безхребетних тварин.
56. Форми поверхні суші.
57. Основні типи ґрунтів на Україні.
58. Огляд причин і характеристика сезонних змін у рослинності.
59. Класифікація рослин та їх характеристика.
60. Характеристика Світового океану.
61. Загальні відомості про тварин.
62. Рослинництво України
63. Характеристика підземних вод.
64. Використання рослин людиною.
65. Болота. Луки. Загальний огляд.
66. Характеристика рослинних угруповань.
67. Тваринництво України.
68. Материки та континенти планети.
69. Сучасні досягнення у сфері освоєння космічних просторів.
70. Заходи щодо охорони природи України.
71. Кругообіг речовин у природі.
72. Походження та теорії виникнення Всесвіту.
73. Особливості функціонування українських заповідників. Заказників, національних парків.
74. Екосистеми планети.
75. Екологічний стан країни.

**Контрольні практичні завдання
до ЗМ 1 «Основи природознавства»**

1. Скласти логічно-структурну схему взаємозв'язку живої та неживої природи на прикладі рослин.
2. Скласти порівняльну таблицю з теми "Природні зони України".
3. Виконати графічне зображення корисних копалин України.
4. Скласти схему невидимого ланцюга живлення в живій природі.
5. Скласти схему невидимої піраміди живлення в живій природі.
6. Пояснити закономірності розвитку природи.
7. Скласти зміст топографічного диктанту.
8. Запропонувати шляхи вирішення екологічних проблем Буковини.
9. Скласти екологічні ігри з метою виховання бережливого ставлення до природи.
10. Схематично зобразити внутрішню будову Землі.
11. Визначити масштаб (на карті).
12. Виміряти географічну широту і довготу заданого об'єкта.
13. Скласти список тварин занесених до Червоної Книги.
14. Схематично зобразити утворення складчастих гір.
15. Схематично зобразити будову річки.
16. Схематично зобразити рух підземних вод.
17. Охарактеризувати річкову систему Буковини.
18. Схематично зобразити кругообіг води в природі.
19. Скласти перелік лікарських рослин Буковини.
20. Схематично зобразити біологічний кругообіг в природі.
21. Накреслити екологічну схему взаємозв'язку людини і природи.
22. Схематично зобразити різні кореневі системи рослин.
23. Скласти перелік зимуючих і перелітних тварин.
24. Схематично зобразити види стебел рослин.
25. Пояснити, чому відбувається листопад?
26. Скласти перелік рослин занесених до Червоної Книги.
27. Схематично зобразити будову Сонячної системи .
28. Схематично зобразити основні та допоміжні сторони горизонту.
29. Схематично зобразити топографічний диктант.
30. Накреслити схему будови гори.
31. Схематично зобразити діяльність вулкану.
32. На контурній карті позначити кордони та сусідів держави.
33. Читати задані об'єкти фізичної карти України.
34. За допомогою телурія пояснити причини зміни пір року та зміни дня і ночі.
35. Схематично зобразити внутрішню будову тварини (заданого класу).

**Контрольні теоретичні питання
до ЗМ 2-ЗМ 3**

1. Особливості вивчення природничої освітньої галузі (покласно).
2. Схарактеризуйте предмет і завдання методики початкового навчання природознавства як педагогічної науки.
3. Бесіда як метод навчання природничої освітньої галузі. Методичні вимоги до бесіди.
4. Проаналізуйте місце методики природничої освітньої галузі в системі педагогічних наук та розкрийте зв'язки з іншими науками.
5. Розкрийте роль і значення позакласної роботи з природничої освітньої галузі.
6. Розкрийте роль екологічної гри на уроках природничої освітньої галузі.
7. Дайте характеристику уроку-екскурсії природничої освітньої галузі, поясніть методику його проведення.

8. Дайте характеристику уроку як основної форми організації навчального процесу. Вимоги до сучасного уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
9. Розкрийте роль дослідів та практичної роботи в процесі вивчення природничої освітньої галузі та методику їх проведення.
10. Схарактеризуйте види роботи з підручником «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) на уроці в третьому класі.
11. Розкрийте особливості ознайомлення першокласників з природою.
12. Формування природничих понять в процесі вивчення природничої освітньої галузі в другому класі.
13. Розкрийте роль словесних методів навчання природничої освітньої галузі. Методичні вимоги до розповіді-пояснення.
14. Розкрийте роль підручника як основного засобу навчання, методику роботи з підручником «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
15. Розкрийте зміст естетичного виховання за допомогою засобів природи.
16. Розкрийте зміст освітніх завдань природничої освітньої галузі.
17. Розкрийте методику різних видів роботи з фізичною картою України.
18. Розкрийте роль використання наочних посібників вивчення природничої освітньої галузі.
19. Розкрийте зміст гурткової та позакласної роботи в процесі вивчення природничої освітньої галузі.
20. Дайте загальну характеристику методів та методичних прийомів навчання природничої освітньої галузі.
21. З метою екологічного виховання учнів обґрунтуйте використання різних видів наочності вивчення природничої освітньої галузі.
22. Охарактеризуйте роль дидактичної гри на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) в 1-2 класах.
23. Обґрунтуйте роль домашньої роботи вивчення природничої освітньої галузі.
24. Спостереження – основний метод пізнання природи.
25. Проаналізуйте розвиток мислення, мови, спостережливості в процесі вивчення природничої освітньої галузі.
26. Розкрийте зміст матеріальної бази школи вивчення природничої освітньої галузі.
27. Схарактеризуйте основні принципи побудови навчальної програми вивчення природничої освітньої галузі.
28. Назвіть типи уроків «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) та структурні елементи уроку.
29. Історія розвитку вітчизняної методики викладання природничої освітньої галузі.
30. Державний стандарт в контексті вивчення природничої освітньої галузі.
31. Аналіз програм природничої освітньої галузі для 1-4-их класів.
32. Патріотичне та екологічне виховання молодших школярів в процесі вивчення природничої освітньої галузі.
33. Формування природознавчих понять в процесі вивчення природничої освітньої галузі в 3-ому класі.
34. Методика формування уявлень про предмети і явища природи.
35. Поняття про організаційні форми навчання. Класифікація форм навчання природничої освітньої галузі.
36. Охарактеризуйте макро та мікро структуру комбінованого уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
37. Предметні уроки в процесі вивчення природничої освітньої галузі.
38. Сучасний підхід до поняття методу. Сучасна класифікація методів навчання природничої освітньої галузі.
39. Характеристика методичних прийомів навчання природничої освітньої галузі.
40. Організація спостереження та методика його проведення (покласно).

41. Сучасна класифікація видів контролю навчання природничої освітньої галузі.
42. Самостійна робота в контексті уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
43. Нормативні документи щодо вивчення природничої освітньої галузі в початковій школі.
44. Ущільнене опитування як вид перевірки знань, умінь та навичок учнів.
45. Нестандартні уроки вивчення природничої освітньої галузі. Методика їх проведення.

Контрольні практичні питання до ЗМ 2-ЗМ 3

1. Складіть фрагмент уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) – закріплення вивченого матеріалу, вироблення практичних умінь та навичок в 2-ому класі (тема за вибором).
2. Створіть на уроці «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) в 4-ому класі проблемну ситуацію під час вивчення теми «Як відбувається добовий і річний рух Землі» (підручник «Я досліджую світ» 4 клас, автор – Т. Гільберг, С. Тарнавська, Н. Павич 2 Ч.(ст. 87-91))).
3. Складіть план уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) для учнів 1-го класу з використанням ігрових технологій.
4. Запропонуйте учням 4-ого класу різні види роботи з фізичною картою України з метою розвитку пізнавальних інтересів і навичок роботи з картою під час вивчення тем «Для чого потрібні глобуси і карти. Про що розповідають карти» (підручник «Я досліджую світ» 4 клас, автор – Т. Гільберг, С. Тарнавська, Н. Павич 1 Ч. (ст. 11-15)).
5. Запропонуйте екологічні ігри, які можна провести під час сезонних екскурсій в природу для поглиблення знань учнів 2 класу про рослини рідного краю.
6. Розробіть фрагмент уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) – вивчення нового матеріалу для учнів 3 класу під час вивчення розділу «Організм людини», передбачивши практичну роботу (тема за вибором студента) – (підручник «Я досліджую світ» 3 клас, автор – Т. Гільберг, С. Тарнавська, Н. Павич 2 Ч. (ст. 3-45)).
7. Розробіть фрагмент уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) – контроль, корекція та закріплення раніше вивченого матеріалу для учнів 3 класу, передбачивши роботу за ілюстрацією підручника.
8. З метою активізації роботи учнів на уроці «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) проведіть фронтальне усне опитування в 1-ому класі (тема, клас за вибором студента).
9. Доберіть завдання для ущільненого опитування на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) в 3-ому класі (тема за вибором студента).
10. Поясніть методику проведення фронтальних дослідів на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) в 2-ому класі під час вивчення теми «Які властивості має вода» (підручник «Я досліджую світ» 2 клас, автор – Т. Гільберг, С. Тарнавська, Н. Павич 1 Ч. (ст. 96-101)).
11. Наведіть приклади парної роботи учнів на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) (тема, клас за вибором).
12. Складіть фрагмент уроку – «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) – організація підсумків спостережень за змінами в природі восени (4 клас).
13. Запропонуйте учням 2-ого класу види роботи з підручником (тема за вибором) з метою розвитку самостійності молодшого школяра на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь).
14. Складіть план роботи природничого гуртка (клас за вибором) та обґрунтуйте його значення для формування пізнавальних інтересів учнів.

15. Складіть фрагмент розповіді-пояснення вчителя в 1-ому класі на уроці «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) з дотриманням методичних вимог до словесних методів навчання (тема за вибором).
16. Складіть план нетрадиційного уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) для учнів 1-го класу з метою запобігання одноманітності навчальної праці (тема за вибором).
17. Поясніть методику організації демонстраційного досліду на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) в 2-ому класі при вивченні теми «Як утворюється ґрунт» (підручник «Я досліджую світ» 2 клас, автор – Т. Гільберг, С. Тарнавська, Н. Павич 2 Ч. (ст. 114-118)).
18. Розробіть план предметного уроку «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) для учнів 2-го класу при вивченні теми «Як термометр знає, тепло чи холодно» (підручник «Я досліджую світ» 2 клас, автор – Т. Гільберг, С. Тарнавська, Н. Павич 1 Ч. (ст. 91-96)).
19. Складіть макро- та мікроструктуру комбінованого уроку з «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) (тема, клас за вибором).
20. Розкрийте методику проведення фенологічних спостережень на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) в 2-ому класі з метою розвитку спостережливості молодших школярів під час вивчення розділу «Природа навесні» (тема за вибором), (підручник «Я досліджую світ» 2 клас, автор – Т. Гільберг, С. Тарнавська, Н. Павич 2 Ч. (ст. 40-92)).
21. Складіть фрагмент евристичної бесіди з учнями 2-го класу на уроці «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) з дотриманням методичних вимог до словесних методів навчання (тема за вибором).
22. Запропонуйте учням 3-ого класу різні види письмового контролю під час опитування з теми «Види корисних копалин. Використання корисних копалин у господарській діяльності людини» (підручник «Я досліджую світ» 4 клас, автор – Т. Гільберг, Т. Сак (ст. 48-53)).
23. Опишіть методику формування дослідницької поведінки молодших школярів під час вивчення в 3-ому класі розділу «Я людина досліджую природу» (підручник «Я досліджую світ» 3 клас, автор – Т. Гільберг, С. Тарнавська, Н. Павич 1 Ч. (ст. 66-79)).
24. Розкрийте методику використання відеофільмів з метою формування учнів 3-го класу уявлення про кругообіг води в природі (автор підручника за вибором студента).
25. Обґрунтуйте необхідність використання інтернет ресурсів з метою формування у молодших школярів природничих уявлень та понять.

Особливості організації підсумкового контролю в умовах дистанційного навчання

Критерії оцінки знань з дисципліни на іспиті

1. Перше завдання тестування. Виконання кожного питання оцінюється в 1 бал – всього 20 тестів (оцінюється від 0 до 20 балів).
2. Друге завдання практичного характеру і оцінюється в і д 0 до 20 балів.
Завдання прикріплюється на платформі Moodle або надсилається на електронну адресу. Отримані бали множаться на коефіцієнт 2.5 і отримуємо 100-бальну систему оцінювання.
Для студентів ЗФН отримані бали множаться на коефіцієнт 2.5 і отримуємо 100-бальну систему оцінювання.

Зарахування результатів неформальної освіти

Згідно положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті

імені Юрія Федьковича» та рішення кафедри можливе **перезарахування балів** за підсумками самоосвіти (інформальної освіти).

Зарахування результатів неформальної освіти в межах вивчення дисципліни *«Технології навчання інтегрованого курсу “Я досліджую світ” у початковій школі»* передбачає визнання здобутих студентами знань, умінь і навичок, отриманих поза межами формального освітнього процесу, але таких, що відповідають змісту, меті й очікуваним результатам навчання курсу.

1. Основні форми неформальної освіти, результати яких можуть бути зараховані:

- участь у **вебінарах, тренінгах, онлайн-курсах**, присвячених сучасним технологіям навчання інтегрованих курсів, компетентнісному підходу, STEM-освіті, методиці формування дослідницьких і критично-мислительних умінь учнів;
- проходження **курсів підвищення кваліфікації або сертифікаційних програм** на платформах Prometheus, EdEra, Coursera, Google for Education, Diia.Освіта, що мають безпосереднє відношення до педагогіки початкової школи, НУШ або інтегрованого навчання;
- участь у **професійних майстер-класах, воркшопах, педагогічних хабах** із проблем упровадження діяльнісного, інтегративного чи міждисциплінарного підходів;
- підготовка та представлення **авторських мініпроектів, методичних розробок, інтегрованих уроків** або проведення відкритих занять під час педагогічної практики чи освітніх заходів;
- участь у **науково-практичних конференціях, студентських форумах, педагогічних олімпіадах**, тематика яких пов'язана з технологіями інтегрованого навчання, екологічним і громадянським вихованням, розвитком дослідницької діяльності молодших школярів.

2. Критерії зарахування результатів неформальної освіти:

- зміст отриманих знань і компетентностей відповідає програмним результатам навчання дисципліни;
- студент підтверджує участь у неформальній освітній діяльності сертифікатом, дипломом, рекомендаційним листом або відгуком керівника заходу;
- студент готує коротке аналітичне повідомлення (рефлексію) про здобуті результати, їх практичне значення та можливості застосування у професійній діяльності;
- викладач проводить співбесіду або презентаційний захист для підтвердження набутого досвіду.

3. Форми визнання результатів:

- часткове або повне зарахування окремих тем чи модулів дисципліни;
- заміна певних видів аудиторної чи самостійної роботи;
- додаткові бали у межах поточного або підсумкового оцінювання (відповідно до критеріїв викладача та рішення кафедри).

4. Освітньо-ціннісний аспект:

Зарахування результатів неформальної освіти сприяє формуванню у студентів суб'єктної позиції, усвідомленню власної траєкторії професійного розвитку, а також підтримує принцип академічної свободи й відкритості освіти, задекларований у Концепції Нової української школи.

Такий підхід стимулює саморозвиток майбутніх педагогів, розширює їхній світогляд і формує навички навчання впродовж життя — базову компетентність сучасного вчителя початкової школи.

Рекомендована література

Основна література

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: Навчальний посібник. К.: Веселка, 1998.334с.

2. Височа Л. М. Методика викладання природознавства: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів ОКР «Бакалавр» галузі знань 0101 Педагогічна освіта на пряму підготовки: 6.010102 Початкова освіта. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 170 с.
3. Гільберг Т.Г. Навчально-методичний посібник. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 кл. закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Київ: Генеза, 2019. 256с.
4. Голуб В. М. Основи природознавства: навч. посібник для студентів факультетів початкової та дошкільної освіти вищих навчальних закладів / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. 2-ге вид., перероб. та доп. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 453 с.
5. Кукалець М.В. Методика викладання природознавства у початковій школі: навчально-методичний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання студентів спеціальності «Початкова освіта»: Навч. посібник. Львів.: «Новий Світ-2000», 2020. 223[1] с.
6. Луцик Д.В., Стахів Л.Г. Методика викладання природознавства. Навчальний посібник (курс лекцій). Дрогобич. 2007. 118с.
7. Основи природознавства : підручн. / [Н. Д. Карапузова, І. В. Карапузова, В. М. Помогайбо, Є.А. Починок]. К. : ВЦ "Академія", 2014. С. 44-75.
8. Пинзеник М. Методика викладання дисциплін природознавчого циклу: навчально-методичний посібник; Міністерство освіти і науки України, Мукачівський державний університет. Київ: Кондор, 2018. 118 с.
9. Природознавство. Інтегруючий курс [Текст] : навч. посіб. : пер. з рос. 2-го доп. вид. / Л. Ф. Чорногор. Х. : Видавництво ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. 524 с.
10. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти. Початкова школа. К.: ТД «Освіта-Центр, 2018. 80 с.
11. Шевчук К.Д., Іванчук М.Г. Основи природознавства. 2006. 86с.
12. Шевчук К.Д., Іванчук М.Г. Методика викладання природознавства в початкових класах / *Навчальний посібник*. 2010. 170с.
13. Шевчук Кристина. Особливості проведення природничих екскурсій з молодшими школярами./ Збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Київ: Міленіум, 2021. Випуск 5. С. 145-157.
14. Шевчук К.Д., Бигар Г.П., Предик А.А. Методика навчання освітньої галузі «Природознавство» в початковій школі: контроль навчальних досягнень студентів : Навчальний посібник. Чернівці. 2012. 108с .
15. Шевчук К.Д. Методика навчання природничої освітньої галузі. Методичні рекомендації. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2021. 52 с.

Допоміжна література

1. Андрусенко, І. В., Котелянець, Н. В., Агєєва, О. В. Особливості реалізації змісту інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в умовах Нової Української Школи. Початкова школа. 2018. 9(477). С.96-105. <https://lib.iitta.gov.ua/712961/>
2. Бібік, Н. М. Особливості вивчення інтегрованого курсу за підручником «Я досліджую світ. 2 клас» УОВЦ Оріон.2018 <https://lib.iitta.gov.ua/717288/>
3. Гільберг Т. Г., Сак Т. В. Уроки природознавства в 1 класі: посібн. для вчителя. Київ: Генеза. 2012. 120 с.
4. Гільберг Т. Навчально-дослідницька діяльність на уроках природознавства // Учитель початкової школи, 2014. № 7–8. С. 15–17.
5. Іванчук М. Г. Основи технології інтегрованого навчання в початковій школі: навч.-метод. Посіб. Чернівці: Рута, 2001. 98 с.
6. Ільченко В.Р., Гуз К.Ж., Ільченко О.Г., Водолазська Т.В. Викладання довкілля в початковій школі. Загальні питання. Посібник для вчителів. Полтава: НМЦ ІЗО, 2002. 37 с.
7. Інновації в методиці викладання початкового курсу природознавства: навч. метод, посіб. / [укладачі О.О.Ліннік, Н.І.Черв'якова]. Луганськ: Альма-матер, 2006. 85 с.

8. Ландик М. І. Моделі як засіб наочності в процесі навчання природознавства <https://vseosvita.ua/library/modeli-ak-zasib-naocnosti-v-procesi-navcannaprirodznavstva-24945.html>
9. Методика навчання природничої освітньої галузі у початковій школі : методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи студентів / укладачі: Лілія Стахів, Леся Колток, Сузанна Волошин. Дрогобич : ДДПУ ім. Івана Франка, 2023. 58 с.
10. Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи (затверджено наказом МОН від 23.03.2018 № 283). – Режим доступу: <https://cutt.ly/eZg2hd>
11. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання [О.Пометун, Л.Пироженко. К.: А.С.К., 2003. 192 с.
12. Шевчук К. Д. Використання технології розв’язання винахідницьких задач під час вивчення студентами природничих дисциплін // Якість неперервної освіти в умовах євроінтеграційних процесів: тенденції, проблеми, прогнози // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ – Чернівці, 2-4 листопада 2015 р.). Чернівці, 2015. С.105-107.
13. Шевчук К.Д., Тирон О.О. Характеристика педагогічних умов формування ціннісного ставлення до природи у молодших школярів. Інноваційна педагогіка. 2022. Випуск 48, Том 2. С. 215-218. ISSN: 2663-6085 (Print) 2663-6093 (Online) http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/48/part_2/43.pdf
14. Шевчук К. Особливості здійснення аналізу підручників для початкової школи. Проблеми освіти, 2023. № 1(98). С. 173-192. (Copernicus) <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-98.2023.11>
15. Я досліджую світ: підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти: (у 2-х ч.): ч.1 /І. В. Андрусенко та ін. Київ : Грамота, 2018. 96 с. : іл.
16. Я досліджую світ: підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти: (у 2-х ч.): ч.1 / Н. М. Бібік та ін. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 80 с. : іл.
17. Я досліджую світ: підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти: (у 2-х ч.): ч.1/ І. О. Большакова та ін. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 80 с. : іл.
18. Я досліджую світ: підручник інтегрованого курсу для 2 класу закладів загальної середньої освіти: (у 2-х ч.): / Гільберг Тетяна та ін. Київ: Генеза, 2019. 112 с.: іл.

Інформаційні ресурси

1. 1.Державний стандарт початкової освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87). URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
2. 2.Нова українська школа. Веб-ресурс НУШ. URL : <http://nus.org.ua/>
4. Електронна бібліотека підручників: <http://studentam.kiev.ua/>
5. Електронні бібліотеки: <http://dir.meta.ua/ua/science-education/e-libraries/>
6. Методичні розробки, навчальні програми, олімпіади : <http://edu.ukrsat.com/>
7. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : <http://nbuv.gov.ua>
8. Освітній портал – каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України : <http://osvita.org.ua>
3. 8.Портал, присвячений проблемам впровадження нових технологій в галузі початкової, середньої освіти України (Інформатика, підручники, матеріали, застосування комп’ютерів на уроках математики, іноземної мови, деяка інформація з Міністерства освіти та науки України, олімпіади, періодика) : <http://school.kiev.ua/>
4. 9.Початкова школа. Вчитель - вчителю. Вчитель – учню. Вчитель – батькам. Поради шкільного психолога : <http://teacher.at.ua/>

5. <http://www.stellarium.org/ru> – програма «Сузір'я»
6. <http://inscience.com.ua> – сузір'я, зоряні карти
7. <http://svitppt.com.ua/astronomiya> – презентація «Велика Ведмедиця»
8. <http://galinaokhotnik.ucoz.ru/index> – сузір'я Зодіаку
9. <http://www.astrogalaxy.ru>. – астрономія зоряного неба

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeksakademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/>

- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»

<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyavlennia-tazapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeniyuriia-fedkovycha/>

- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/politykavykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhennyi-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/>

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисциплін.

Політика академічної доброчесності в процесі вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика навчання природничої освітньої галузі» ґрунтується на принципах взаємоповаги, співробітництва та відповідальності. В освітній діяльності як викладачів, так і студентів дотримуються наступних основних положень:

1. **Оригінальність та самостійність:** Очікується, що всі роботи студентів, включаючи письмові роботи, проєкти та дослідження, будуть виконані самостійно і будуть відображати їхні власні думки та міркування. Використання чужих ідей, цитат чи матеріалів повинно бути належним чином оформлене згідно з академічними стандартами цитування.
2. **Чесність в оцінюванні:** Викладач зобов'язаний забезпечити об'єктивне, справедливе та неупереджене оцінювання знань та навичок студентів. Будь-які форми дискримінації або фаворитизму під час оцінювання заборонені.
3. **Співпраця та взаємоповага:** Відносини між викладачем та студентами базуються на взаємоповазі та довірі. Студенти мають право на отримання консультацій та допомоги з боку викладача в процесі освоєння дисципліни, а викладач повинен сприяти розвитку критичного мислення та самостійної роботи студентів.

4. Відповідальність за порушення: Порушення академічної доброчесності, такі як плагіат, обман на екзаменах, фальсифікація даних або інші нечесні практики, призведуть до дисциплінарних заходів відповідно до правил закладу вищої освіти.

Ця політика спрямована на створення чесного, справедливого та прозорого навчального середовища, де кожен студент має можливість розкрити свій потенціал та отримати об'єктивну оцінку своїх знань та навичок.